

nr 2/11 nytt från
martinsons

Aktuellt från Sveriges största privata träförädlingsindustri

Höga förväntningar hos Folkhem.

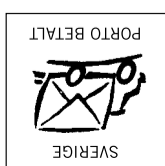
Sidan 2–3

En resa i nytänkande.

Sidan 4

Möt Björn Sprängare.

Sidan 8

B

En framgång vi jobbat länge för

Genombrottet för det industriella träbyggandet är något som vi på Martinsons nämnt som nära förestående under många år. För oss har det varit ett sätt att beskriva vad vi ser som en naturlig utveckling. Vi vet att våra erbjudanden inom bostäder, broar och hallar är väldigt konkurrenskraftiga och att det i hög utsträckning handlat om att branschen som helhet ska bli mogen för ett nytt sätt att bygga.

Att underlätta den utvecklingen har handlat om allt från utbildningsinsatser till att visa upp konkret erfarenhet och referensprojekt. Och just vad gäller det sistnämnda ser vi projektet att bygga fyra åttavåningshus i Sundbyberg som ett avgörande steg framåt.

Genombrott i Stockholm

Det avtal vi slutit med Folkhem för konstruktion och leverans av stommarna till husen är genombrottet i Stockholmsområdet för vårt sätt att bygga. Det är vår största order någonsin på byggsidan och ett projekt som kommer att uppmärksammas av många inom branschen under de kommande åren.

Vi startar produktionen av det första huset inom kort och det är alltid inspirerande att jobba med beställare som ställer höga krav och som lägger stor vikt vid arkitektur och konstruktionslösningar i världsklass. Då används hela vår kapacitet och vi kommer till vår fulla rätt.

Vi välkomnar nya utmaningar

Vi lämnar inget åt slumpen och har en företagskultur som älskar att ta sig an nya utmaningar. Det är en del av det vi kallar Martinsonsandan och gäller inte bara i byggandet av flerbostadshus, utan är lika framträdande då vi tar oss an träbroar, hallar eller nya marknader för våra trävaror.

Det är en kultur som gjort att vi hittat de lösningar som gjorde Älvsbackabron, Nordens längsta snedstagsbro i trä, till verklighet. Det har också varit viktigt i vårt arbete för att etablera oss i Japan, där vi nu är Skandinavians ledande leverantör av limträ.

Om jag skulle beskriva det läge vi befinner oss i skulle jag säga att vi är i slutet av början. Det beskriver det industriella träbyggandet generellt, men även försäljningen av trävaror på flera av våra marknader.

Nya utmaningar ligger framför oss. Vi välkomnar dem med öppen famn, precis som vi alltid gjort.

Lars Martinson

Höga för

”Vi ska vinna priser för det här projektet.” Det är inte alla som kan sätta en så hög målsättning med en sådan självklarhet som Arne Olsson, vd på Stockholmsbase-rade byggföretaget Folkhem. Anledningen till de höga förväntningarna är ett projekt som bryter helt ny mark.

PETER WESTERMARK TEXT HÅKAN FLANK FOTO

Under hösten 2012 inleds den första etappen i byggandet av fyra spektakulära höghus i trä i Sundbyberg. Husen, som ritats av Wingårdhs Arkitekter, kommer att bli åtta våningar höga och blir därmed de högsta trähusen i Stockholmsområdet. Folkhem har gett Martinsons förtroendet att konstruera och leverera stommarna till husen.

– Vi har aldrig varit intresserade av att bara sluta avtal med en materialleverantör, utan ville också ha ett samarbete som kan utvecklas på sikt och där vi kan komma med synpunkter och önskemål under resans gång. Vi är jobbiga beställare som vet vad vi vill ha, förklarar Arne Olsson.

Grundades 1968

Det finns gott om företag som säger det, men kraven på utformning, konstruktion och leverans är en central del av verksamhetsidén för Folkhem, som grundades 1968 av Sven-Harry Karlsson. Samme man lockade också Olsson att ta över som vd 2002, efter många år inom byggbranschen, bland annat hos branschjätten Skanska.

– Jag är från början väg- och vatteningenjör och har hunnit med att jobba inom de flesta delar av byggprocessen. Jag sökte mig till Folkhem för att de erbjöd en ny typ av utmaning. Det är inte de största projekten, men det är de roligaste och mest givande.

Husen i Sundbyberg är banbrytande för träbyggandet i Stockholm, och att hitta egna vägar är något som Folkhem alltid satt ett stort värde på. Det är också tydligt av det löfte som möter besökarna på företagets webbplats: ”Folkhem gör din bostad till konst”.

– Vi är små jämfört med många andra och vill inte bli särskilt mycket större. Vi ska våga tänka annorlunda och stå för en spännande arkitektur där vi jobbar med olika typer av utformningar och arkitekter.

Hållbart byggande

Det handlar också om byggkunnande i högsta klass och Folkhem garanterar, precis som Martinsons, en torr byggprocess genom att bygga under montagehall. En del som kommit att bli allt mer central under senare år är att byggandet också ska ta en miljöhänsyn.

– Vi vill stå för ett bra och samhällligt klokt byggande och då är materialfrågan viktig. Vi ska inte förbruka mer energi än nödvändigt och ta ett samhällsansvar i våra projekt.

Bygger mer i trä

Med den ambitionen blir trä ett naturligt val och Folkhem är långt ifrån ovana beställare av trähus. Redan 2008 vann företaget Stora Träpriset för småhusområdet Kvarnskogen.

– Vi har haft en policy att bygga våra småhus i trä. Nu tar vi det ett steg längre och har beslutat att bygga även våra flerbostadshus i trä.

Kritiserar branschen

Just att lyfta fram miljötankande är något som byggbranschen borde bli bättre på, menar Arne Olsson, som inte skröder orden:

– Det finns mängder av certifikat och alla står för olika saker. Vi borde ha en branschstandard för hållbart byggande, som alla kunde ställa upp på. Den riktning som vi på Folkhem tagit ut gör oss ganska ensamma i branschen.

Med det fokus på hållbarhet som nu genomsyrar allt fler delar av samhället låter det som en god idé. Särskilt eftersom just byggande i stål och betong är verksamheter som står för en stor andel av utsläppen av växthusgaser.

Oavsett när den standarden kommer kan vi vara säkra på att Folkhem kommer att fortsätta göra saker de tror på. Och genomföra dem på sitt alldeles egna sätt.

väntningar

”Vi vill stå för ett bra och samhälleligt klokt byggande och då är materialfrågan viktig. Vi ska inte förbruka mer energi än nödvändigt och ta ett samhällsansvar i våra projekt.”

**FAKTA
SUNDBYBERGS
STRANDPARK**

De fyra åttavåningshusen kommer att byggas vid Sundbybergs strandpark och rymmer 124 exklusiva bostadsrätter. Försäljningen av lägenheter i det första huset har startat och redan har mer än hälften sålts. Femrums-lägenheterna på sjunde och åttonde våningen kostar mest i insats – närmare 9,2 miljoner kronor.

Foto: Camilla Degerman

Från bastubyggare till säljare

Tillsammans med sin bror byggde Mattias Sundh i somras en bastu till faderns sommarstuga. Limträ från Martinsons blev både ytterpanel och trallgolv, och nu sitter Mattias sedan 1 september på en ny tjänst som säljare av just limträ på Martinsons.

– Man kan väl i alla fall säga att bastuprojektet blev en bra förberedelse inför mina nuvarande uppgifter, säger Mattias.

Martinsons på Twitter

Följ oss gärna på Twitter. Vi twittrar de senaste nyheterna från koncernen och lyfter intressanta händelser från branschen. Du hittar oss genom att söka på "Martinsons" eller söka användaren @Martinsons_SE

Woodyfy: "Blocket" för sågverk

Intresserad av planhyvel, bandsåg eller en långhålsbormaskin? Då finns den perfekta hemsidan för dig i Woodyfy, som erbjuder gammal utrustning från träbearbetningsbranschen. Bland säljarna finns Martinsons egna Sören Sundh, som sålt äldre maskiner från anläggningarna och tjänat mer än en miljon kronor till koncernen.

Bild: White arkitekter

Sexvåningshus till Örebro

Ett sexvåningshus med stomme i massivträ ska byggas i Örebro. Martinsons levererar stommen till huset som byggs av fastighetsägaren John Ekströms Bygg, som har cirka 1 200 lägenheter i sitt bestånd.

– Vi ville bygga i trä och Martinsons är det företag som har det mest kompletta byggkonceptet. Vi har tittat på flera olika lösningar och Martinsons var de enda som kunde konstruera de fria spännvidder som vi önskade, berättar Stieg Ekström, vd på John Ekströms Bygg.

Standardhallen en säljsuccé

Martinsons standardhallar är en säljsuccé bland lant- och skogsbrukare. Därför utvecklar Martinsons nu en ny hall, som är bredare och med möjlighet att göra ännu längre. Den ursprungliga standardhallen är 12 x 18 meter, men möjlighet att förlängas sex meter. Den nya hallen kommer att vara 14 meter bred, med fria möjligheter att anpassa längden.

Träkors rest i Hassela efter 25 år

Efter en process som tagit närmare ett kvarts sekel att ro i hamn restes ett mäktigt kors i limträ av Sankt Staffans Kapell i Hassela i somras. Martinsons konstruerade korset som är 30 meter högt och åtta meter där det är som bredast. Korset är jämförbart i storlek med den världsberömda kristusstatyn i Rio de Janeiro, som är 38 meter hög.

Älvsbackabron

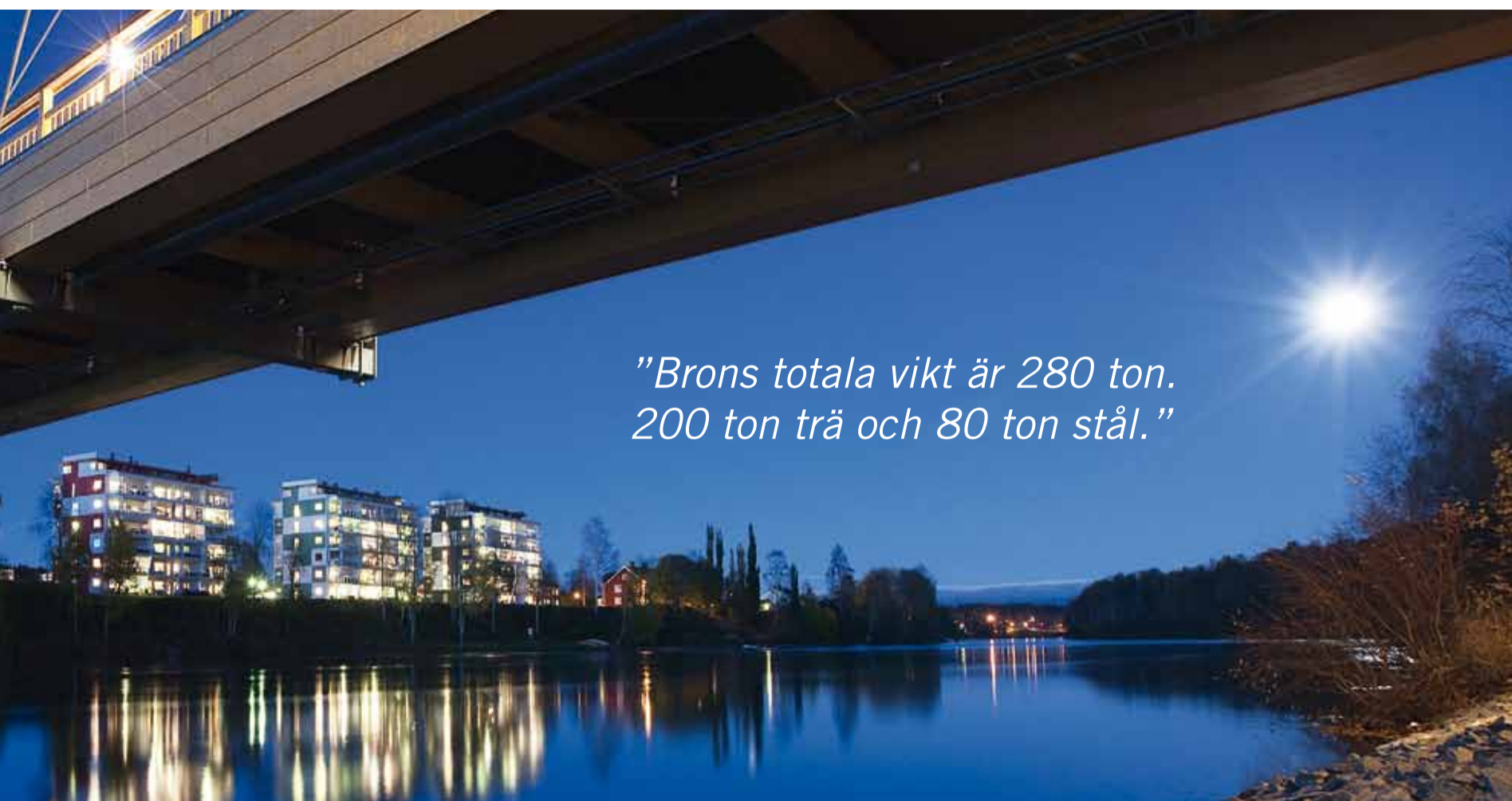
En resa i nytänkande

I slutet av augusti invigdes Älvsbackabron inför cirka 800 intresserade Skellefteåbor. Det markerade slutet på ett, i ordets rätta bemärkelse, unikt projekt för Martinsons i allmänhet och konstruktörerna Fredrik Eliasson och Peter Jacobsson i synnerhet.

PETER WESTERMARK TEXT PATRICK DEGERMAN FOTO

Fredrik Eliasson och Peter Jacobsson.

*”Bronns totala vikt är 280 ton.
200 ton trä och 80 ton stål.”*

Det är svårt att med blotta ögat se de utmaningar som den ovanligt vackra bron över Skellefteälven inneburit. Men de 7 000 timmar som Martinsons arbetat med projektet rymmer allt från banbrytande konstruktionsarbete till en ny monteringsmetod.

– Vi ska inte sticka under stol med att vi är stolta över slutresultatet, säger Fredrik och Peter som nu kan summera projektet, mer än två år efter den första förfrågan.

Uppre ur vattnet

Under våren 2009 startade Skellefteå kommun projektet att bygga en gång- och cykelbro i trä.

– Den första tanken var att placera ett pylontorn mitt i älven, men det är strömt och krävande att arbeta i vattnet så skulle det blivit väldigt dyrt, förklarar Peter Jacobsson.

En sådan lösning hade inneburit en enklare konstruktion. Den fria spännvidden, en av de stora utmaningarna, hade bara varit 65 meter att jämföra med dagens 130 meter, som gett titeln Nordens längsta snedstagsbro i trä.

– Genom att placera pylonerna vid strandkanten kunde vi vara kostnads-effektiva, men det innebar också att bygga en helt unik och slank träbro med en bredd på endast fyra meter, förklarar Fredrik.

Testad av experter

Under konstruktionsarbetet har Martinsons konsulterat ledande broexperter som testat olika typer av vind- och tyngdlast på bron, bland annat för att undersöka bronns dämpning. För brokonstruktioner finns riktlinjer kring svängningar, för att hindra att gående och cyklister upplever obehag då de färdas på bron.

Konstruktionsarbetet var klart under våren 2011. Viljan hos alla inblandade var att bron skulle stå klar redan under hösten 2010, men en djupare berggrund än vad geologiska undersökningar visat försenade projektet.

Producerad i regionen

Det gav Martinsons extra tid att planera produktionen. De 23 meter höga pylonerna producerades i ett stycke och broplattan i fem lika stora delar. I bron, vars totala mängd trä uppgår till närmare 400 m³ eller 200 ton, finns också 80 ton stål i form av olika typer av smiden.

– Vi har använt många lokala leverantörer även till de bitarna, så det här är verkligen en bro som producerats i regionen.

Under försommaren var brodelarna producerade. Montaget väntade och även där skulle nytänkande visa sig vara ett framgångsrecept.

Monterades från land

Större snedstagsbroar monteras ofta med kranar på pråmar. Men att jobba på det sättet skulle bli dyrt och krångligt. Återigen hittade brobyggarna från Kroksjön andra lösningar.

– Vi spände vajrar över älven och började skjuta ut tvärbalkar i stål ända tills de nådde mitten av spännvidden, förklarar Fredrik Eliasson.

Därefter monterades pylonerna med tillhörande stag ihop, med topparna riktade mot vattnet. De fyra stag som går ut från varje pylontopp monterades i det vågräta läget och fästes i tvärbalkarna.

– Det gjorde att vi inte behövde genomföra några montage på höjden. För att helt slippa kranar i älven höjde vi sedan pylontornen med hjälp av kranar på vardera sida.

Drogs av kranbilar

På plats under resningen av pylonerna fanns fem kranar och tre dragbilar som tillsammans reste pylontornen och längsta snedstaget.

– Dragbilarna stod parkerade på vardera sida och drog upp pylonerna. Den vertikala kraften som verkade på bilarna var som mest 25 ton.

Broplattorna sköts sedan ut från den

södra sidan av en kranbil på motsatt sida älven. Varje platta vägde 40 ton, vilket innebar att lanseringen av den sista delen av plattan, som sköt de övriga framför sig, var 200 ton tung. Än en gång gjorde konstruktörernas idériedom arbetet enklare:

– Vi behandlade ytan med såpa för att minska friktionen och det krävdes ”bara” 20 tons dragkraft för samtliga brosektioner.

Blickar framåt

En vecka efter midsommar var montaget klart för Martinsons del och det slutliga arbetet med installationer och kompletteringar tog vid. Då arbetet nu summeras kan Martinsons konstatera att färdigställt ännu ett projekt som rönt stor uppmärksamhet i branschen och redan finns intresse hos nya beställare för ännu längre snedstagsbroar. Martinsons står som alltid redo att starta arbetet.

Arkitekten som älskar norrländskt trä

Maria Orvesten är en 34 år ung arkitekt och jobbar sedan tre år på SandellSandberg i Stockholm. Barndomen och uppväxten tillhör dock Skellefteå-trakterna och mer specifikt pappa Lars-Åke Carlssons gård och skogsmarkerna i Ultervattnet. Där fick Maria som barn upp ögonen för trä-materialet, något som hon nu ser som ett framtids-hopp inom byggbranschen.

PER SUNDBERG TEXT PATRICK DEGERMAN FOTO

– Jag följde med pappa till Martinsons i Bygdsiljum redan som liten, det var dit han sålde skogen. Då var det mest ett sågverk, men sedan dess har ju företaget utvecklats på ett fantastiskt sätt, berättar Maria.

Inspirerande studiebesök

Och hon borde veta, för långt senare i livet, för cirka två år sedan, kom hon tillbaka till Martinsons på studiebesök. Denna gång i sällskap med hela sin årskull av arkitekt-studerande från KTH.

– Det var elever från hela Sverige, men även utbytesstudenter från hela världen. De var helt fascinerade av att så mycket kunskap och fantastiska produkter fanns i vad som ur deras perspektiv var en liten by mitt i ingenting.

Besökte rymde även en resa till Skellefteå där bland annat träbyggnadsprojekten på Älvsbacka och Solbacken studerades.

– Martinsons tog emot och visade runt oss på ett föredömligt sätt, så det blev ett mycket lyckat studiebesök, berömmar Maria.

Maria Orvesten med pappa Lars-Åke Carlsson.

Växande storstäder kräver träpåbyggnader

Maria menar att trä i dag är en högtintressant råvara som blir allt mer populär, inte minst ur ett miljöperspektiv.

– Råvaran finns nära och behöver inte fraktas onödigt långt, så produkterna kan tillverkas på ett bra sätt. Men det handlar också om materialets funktionalitet och de rent estetiska möjligheterna. Det är även glädjande att så många nya träbaserade produkter utvecklas.

Maria har själv varit delaktig i flera projekt som handlat om att utöka husrummet i de stora städerna genom påbyggnationer av redan befintliga hus.

– Vi blir allt fler som vill bo i storstäderna, det märks tydligt i Stockholm. Jag har exempelvis arbetat med påbyggnader i form av vindsvåningar. I de fallen är ofta trä det enda möjliga materialet, eftersom det är både lätt och starkt. Andra material blir för tunga, avslutar Maria.

Projektnytt

Orsa Björnpark, Grönklitt

I Orsa Björnpark invigdes det nya Leopard Center i juni. De fascinerande kattedjuren ses bäst från det däck av limträ som levererats av Martinsons. Däcket är också anslutet till ett flertal träbroar, som ger besökarna möjlighet att följa leoparderna runt hela området.

Araby Park Arena, Växjö

I Växjö har kommun inlett en omfattande satsning för att utveckla den centrala stadsdelen Araby. En del är byggandet av en ny hall för idrott och kultur. Martinsons har levererat limträstommen och läktarna till arenan, som mäter 7,5 meter i takhöjd och har måtten 40 x 20 meter.

Gamliavallen, Umeå

Martinsons har levererat läktare i limträ till Gamliavallen i Umeå, som är hemmaplan för både Umeå IK och Umeå FC. Läktaren rymmer 3 800 sittande åskådare och var fullsatt då herrlaget nyligen tog klivet upp till Superettan i fotboll.

Ladugårdar

Lantbrukare vill allt oftare bygga sina ladugårdar i limträ. Martinsons ser en stor efterfrågan både på hallar för djur och för maskiner och har levererat ett flertal hallar till hela Sverige under året.

Tålmod nyckeln till Japan

Det sägs ibland att det tar en generation att genomföra en förändring i Japan. För Martinsons är det en sanning med modifikation.

PETER WESTERMARK TEXT PATRICK DEGERMAN OCH MARTINSONS FOTO

Leveranserna till Japan tog fart i början av 90-talet då ett företag från Sölvesborg sökt varor att exportera. Efter att ha testat olika sorters fisk, vändes intresset mot limträ.

– Rätt vad det var hade vi en affär, berättar Kenneth Wallin, vd på Martinsons Trä. Sedan tog det inte lång tid innan vi lärde oss att japanerna hade en väldigt strikt syn på kvalitet, vilket nog skrämde många andra leverantörer.

Men inte Martinsons. Med foten i dörren såg de snabbt till att certifiera sina produkter enligt japansk standard. Med tiden togs klivet in fullt ut och volymerna ökade i takt med att egna kontakter knöts. Sedan

några år tillbaka kan Martinsons kalla sig Skandinavien största leverantör av limträ till Japan. En viktig del av framgångsreceptet menar Wallin är klassisk norrländsk: att hålla det man lovar.

– Kvaliteten är något som bara måste vara rätt och det gäller alla leverantörer. Jag skulle säga att två av de främsta orsakerna till vår framgång är att vi är kända för en hög leveranssäkerhet och att vi är ett familjeföretag. Kunderna känner en stor trygghet då de gör affärer med oss.

En tredje är den nya säljorganisationen som förstärks av Saku Tanaka, en veteran på den japanska trävarumarknaden.

Mitsubishi en av kunderna

På kundlistan finns i dag allt från gigantiska handelshus till Mitsubishi. Det sistnämnda är ett av världens största företag och del av japans Keiretsu, den grupp av sex konglomerat som äger stora delar av den japanska industrin.

Martinsons exporterade drygt en tredjedel av limträproduktionen till Japan under det senaste verksamhetsåret, som färgades av jordbävningsskatrofen och kärnkraftshaveriet i Fukushima.

– Visst tänkte man på alla dem som vi lärt känna som våra vänner då de fruktansvärda nyhetsbilderna började rulla in, säger Kenneth Wallin. Ingen var direkt drabbad och de var också snabba med att kontakta oss för att säkra sina leveranser. De såg snabbt framåt och ville starta återuppbyggnaden.

Nordlig huvudmarknad

Huvudmarknaden finns på den nordliga ön Hokkaido, som inte drabbades av jord-

bävningen. Där har limträ av gran, i stället för fura som utgör standarden, blivit en säljsuccé.

– Vår norrländska gran liknar ett av de inhemska barrträden och det har öppnat många dörrar. Limträ av gran utgör en liten del av vår produktion, men där är det faktiskt vår mest framgångsrika produkt, även volymmässigt.

Att det är just Martinsons som levererar en sådan produkt känns på något vis självklart. Där andra skulle ha sett hinder, såg de i stället möjligheter. Precis som vid den allra första kontakten.

FAKTA HOKKAIDO

Den nordligaste av Japans fyra öar.

Yta: 78 000 km²

Invånare: 5,6 miljoner invånare.

Huvudort: Sapporo, bland annat känd som värdstad för vinter-OS 1972.

Vid ett av de första besöken i Japan blev Martinsons inbjudna till en teceremoni. På bild till vänster Martinsons tidigare koncernchef Nils Martinson.

Saku Tanaka är sedan drygt två år tillbaka ansvarig för försäljningen av limträ till den japanska marknaden.

Stora Björn och lilla Björn

Det går inte att ta miste på det grundmurade intresset för skog och mark hos Martinsons styrelseordförande Björn Sprängare. Genom åren har det tagit sig många uttryck och ett av de senaste är skogslektioner för ett av hans barnbarns förskoleklass.

PER SUNDBERG TEXT HÅKAN FLANK FOTO

Björn, som är lyckligt begåvad med sju barnbarn mellan 5 och 13 år, berättar om hur intresset för skog och mark odlas hos den yngre generationen:

– De äldsta har redan fått följa med mig ut på jakt, men det är särskilt en av de yngre grabbarna, som också heter Björn, som jag har en speciell relation till. För ett år sedan, när han gick i förskoleklass, frågade han om inte jag kunde komma till skolan och berätta så att de andra barnen också fick lära sig om skogen.

Mötte björn i Kvikkjokk

Och inte kunde morfar säga nej till något sådant. Det blev uppgjort om en timmes "skogslektion" och Björn förberedde sig med rekvisita och historier.

– Jag berättade först att mina föräldrar gett mig namnet Björn för att jag skulle bli stor och stark, vilket ju blev verklighet. Sedan berättade jag om när jag träffade en riktig björn på nära håll i Kvikkjokksfjällen och avslutade med att fråga vad jag borde ha gjort när jag upptäckte björnen.

Läraren Björn fick då flera kreativa förslag från barnen där nallen exempelvis skulle avlivas genom svärd i magen.

– Men sedan var det en liten kille som sa "Åh, jag vet något mycket bättre – man sparkar den på pungen!", skrattar Björn.

Utflykt

Skogslektionen blev en sådan succé att Björn fick komma tillbaka för att ordna en två timmars utflykt för barnen. Det blev en ny succé, och som tur var för björnarnas egen del höll de sig långt borta under utflykten.

– Jag sa det till fröknarna – jag kan nog börja försörja mig på det här, åka omkring och agera jourhavande morfar. Jag tror mycket på att det finns ett behov från både barnen och oss äldre att mötas på det här sättet. Det bygger viktiga kunskapsbroar mellan generationer, avslutar en leende Björn Sprängare.

Martinsons är en familjeägd träförädlingsindustri med starka rötter i Västerbotten. Företaget förädlar den norrländska skogen till högkvalitativa trävaror, nyskapande komponenter och färdiga funktionslösningar som ger mervärden och bidrar till ökad träanvändning.

Verksamheten säkrar skogens värde genom ett långsiktigt ansvarsfullt skogsbruk och effektiv förädling i egna sågverksanläggningar i Bygdsiljum, Kroksjön och Hällnäs. I Bygdsiljum finns i dag en av Europas modernaste såglinjer.

Företaget präglas av en stark företagsanda och innovationskultur. Förutom en omfattande produktion av sågade trävaror är Martinsons Sveriges största producent av limträ samt Nordens ledande producent av träbroar och stomsystem i trä.

Kunderna finns över hela Sverige och i många delar av Europa och Asien. Koncernen har i dag cirka 420 anställda, omsätter drygt en miljard kronor och uppmärksammas år efter år som en av Sveriges mest expansiva träförädlingsindustrier. Huvudkontoret ligger i Bygdsiljum.

Martinsons, 937 80 Bygdsiljum. Tel 0914-207 00, info@martinsons.se, www.martinsons.se

Martinsons
937 80 Bygdsiljum
Tel 0914-207 00
info@martinsons.se
www.martinsons.se

Ansvarig utgivare
Lars Martinson

Redaktör
Peter Westermark, Dixie PR
peter@dixiepr.se

Layout Krux & Co

Tryck Davidsons Tryckeri, Växjö
Taberg Media Group

